

Visdom på overfladen – ny bog af Tor Nørretranders

Tor Nørretranders, fotograferet i 2021, er aktuell med bogen *Hul igennem* - den 23. i rækken. Foto: People's Press

Egon Clausen
25.05.2023

BØGER // ANMELDELSE – “Tor Nørretranders er en af de klogeste mænd i Danmark”, skriver Egon Clausen, men i sin nye, meget velskrevne bog *Hul igennem*, der handler om visdom, ærefrygt og om at blive gammel, bliver Nørretranders for optimistisk og kommer til at forveksle visdom med almindelig livsduelighed.

BOG: Hul igennem. Verdslig visdom og ærefrygtens gåsehud

Forfatter: Tor Nørretranders

Forlag: **People's**. 220 sider. Udkom d. 25. maj 2023

Tor Nørretranders er en af de klogeste mænd i Danmark. Han er vidende, belæst og klynkefrit engageret i sin samtid. Det er en fornøjelse at dele land med den mand.

Tor Nørretranders har en flyvende pen, og hans sprog har hammerklang med flot formulerede slagord og sentenser, der nærmer sig poesi. Nu har han skrevet endnu en

bog. Den hedder *Hul igennem*, og den handler om ærefrygt, om visdom og om at blive gammel.

Hvad ærefrygt angår, kommer den til os udefra som et møde med noget, der er større end os selv, og som kan give os gåsehud, når vi oplever det, mens visdom kommer indefra. Tor Nørretranders skriver: "Visdom er befrielsen fra småtskårethed, snæversyn, særinteresser, kortsynethed, indbildskhed, forudindtagethed, griskhed, følelseskulde, ligegladhed, opblæsthed, psykopati, løgnagtighed og andre måder at tisse i bukserne for at få en stakket varme." Så ved vi det.

Hvad visdom angår, er Tor Nørretranders inspireret af den amerikanske psykoanalytiker og filosof Erik H. Erikson og hans teorier om de udfordringer, vi møder i livet, og som kobler alderdom og visdom sammen.

Hvad alderdommen angår, tror Tor Nørretranders, at de gamle kommer til at spille en afgørende rolle i fremtidens samfund. De udgør en meget stor befolkningsgruppe med masser af tid, masser af erfaring, masser af evne til at gennemskue hul tale og tomme løfter.

Det vil være naturligt, at de allierer sig med de unge i kampen for at redde verden. Alderdomsoprøret er kort sagt fremtidens oprør.

TOR NØRRETRANDERS

HUL IGENNEM

People's

VERDSLIG VISDOM OG JEREFRYGTENS GÅSEHUD

Dette oprør får ikke form af frådende protester og voldelige demonstrationer, men de gamle kan bidrage med deres erfaringer. De kender betydningen af at se tingene og problemerne i helhedens perspektiv, og det er et udtryk for en visdom, der er i stand til "at udvide horisonten og se bort fra de vaner og fordomme, man kommer med. Visdom er ofte at glemme det man har lært, for i stedet at få øje på en større sammenhæng. Det er derfor, visdom er så vigtig på en planet i krise. Derfor er visdom så vigtig i vores liv."

“Visdom er kort sagt modenhed

Men visdom er ikke noget, der melder sig på samme måde som rynker og rystende knæ. Visdom skal erhverves, og den har sine modpoler. Bitterhed er en af dem. Tor Nørretranders fortæller, at hans ven Peter Bastian engang sagde: "Mange af mine venner bliver bitre og beklagende, når de bliver over tres."

Tor Nørretranders har måttet indse, at sådan er det, og han forklarer det med, at når man er over tres, så er "leddet ved at lukke, og der er bare ting, man aldrig når. Når den stemning indfinder sig, er det svært at undgå en vis bagudskuen og irritation over brændte målchancer." Så kan det ske, at det ældre menneske "synker ned i et søle af fortvivlet fortrydelse, fordi tiden er ved at løbe ud, og man ikke fik set det, man ville eller hørt sin melodi."

Modenhed

Jeg tror ikke, beskrivelsen er dækkende. Heller ikke for Erik H. Eriksons opfattelse af alderdommens udfordringer. I bogen *Livsringen sluttet* skildrer han den sidste fase i menneskes liv som et sted, hvor den gamle kan rammes af en følelse af stagnation. Resultatet er eksistentiel fortvivlelse, og den kan komme til udtryk i form af bitterhed. Alderdommens udfordring er at overvinde denne livskrise, og hvis det lykkes, er gevinsten visdom, og vel at mærke en visdom, som er præget af det liv, man har levet, som står ved de fejl, man har begået, og som forbinder en med verden derude. Visdom er kort sagt modenhed.

Sådan ser Tor Nørretranders imidlertid ikke på det. Hans visdom er aktivistisk. Han skriver: "Visdom er i virkeligheden altid kun negativt bestemt: Det er en måde at håndtere en konkret udfordring på, og den findes kun i forbindelse med udfordringen. Visdom er ikke noget i sig selv, isoleret fra alt andet. Visdom er en relation. Et flag, der blæser i vinden. Smukkeste i modvind."

Denne blæsende visdom, der flager uforpligtende i vinden, er Tor Nørretranders så glad for, at han deler den ud til alle og enhver. Han skriver, at visdom er noget, som alle kan få til hver en tid, "men ligesom godt humør er visdom ikke noget, vi alle sammen kan have hele tiden."

Her synes jeg, han forveksler visdom med almindelig livsduelighed, og det er da vældig optimistisk gjort, men det er og bliver en munter leg på overfladen, og den går glip af den mørke og dyrekøbte lykke, som kun kan udfolde sig i lyset og i skyggen af alle de år, den gamle har levet, og som fryder med sin frugt, når høsten kommer.

Relevante danske bogtitler

Hvad Erik H. Erikson angår, har Tor Nørretranders tilsyneladende kun læst ham på engelsk, men han er faktisk oversat til dansk. Eriksons bog om barnet og samfundet var i mange år obligatorisk læsning i pædagoguddannelserne. Hans bog *Ungdom, identitet og kriser* er kommet i flere oplag, og for undertegnede har den været en livsoplysende bog med meget stor personlig betydning.

Hans Reitzel har i øvrigt udgivet fire af Eriksons bøger, der tilsammen dækker et helt menneskeliv. Den sidste og fjerde i rækken, *Livsringen sluttet*, handler netop om alderdommen. Det ville have øget bogens brugsværdi, hvis de danske bogtitler også var blevet nævnt.

Læs også Finn Wiedemans anmeldelse af Karen Armstrongs bog *Naturens hellige kraft*.

alderdom

klimakrise

livsvisdom

Tor Nørretranders

Egon Clausen

Egon Clausen, f. 1940, forfatter, radiomand, fhv. redaktør på P1, fhv. formand for gruppen af faglitterære forfattere i Dansk Forfatterforening, medarbejder ved den2radio.dk.

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.

Overblik

TOPHISTORIER

SENESTE

POV International

OM POV

REDAKTION